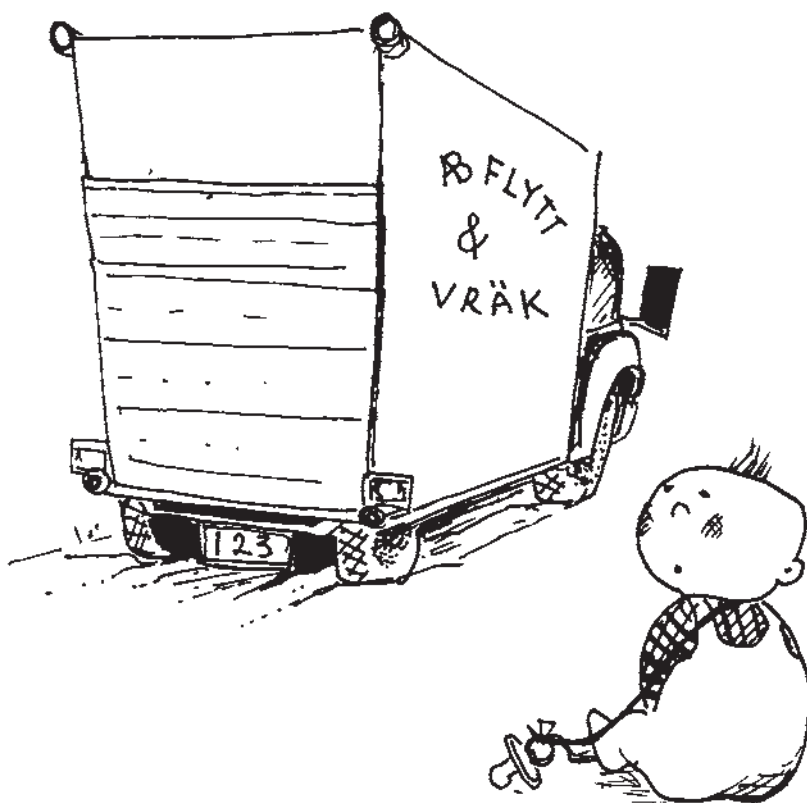

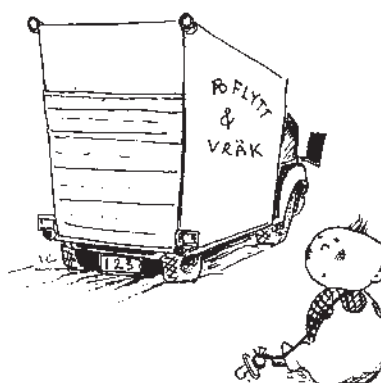
Barnperspektivet i avhysningsärenden

LÄNSSTYRELSEN
VÄSTRA GÖTALAND

2002:25

Barnperspektivet i avhysningsärenden

Publikation 2002:25

ISSN 1403-168X

Rapportansvariga: Monica Nilsson

Produktion: Länsstyrelsen i Västra Götalands län, Socialenheten

Tryck: Länsstyrelsen Västra Götalands Repro, Vänersborg

Förord

Socialtjänstlagen fick 1998 ett tillägg till första paragrafen i socialtjänstlagen. Tillägget innebar att en bestämmelse som svarar mot artikel 3 i FN:s barnkonvention om barns bästa fördes in i socialtjänstlagen. Genom lagändringen 2002 har ett förtydligande skett genom att det tidigare tillägget till 1 § nu bildar en egen paragraf.

I regleringsbrev för 1999 har länsstyrelserna fått i uppdrag att under en treårsperiod följa kommunernas tillämpning av den förändrade lagstiftning som trädde i kraft 1 januari 1998. Länsstyrelserna skall bland annat belysa och beskriva hur bestämmelserna om barns bästa fått genomslag i socialtjänstens verksamhet.

För att få en samlad bild av socialtjänstens insatser för barn i avhysningssituationer fick samtliga socialnämnder, stadsdelsnämnder och kommunaldelsnämnder besvara frågor förande riktlinjer och rutiner vid avhysningsärenden. I stort sett samtliga nämnder har besvarat frågorna. En kortfattad sammanställning av frågorna återfinns i rapporten.

Länsstyrelsen konstaterar att riktlinjer avseende avhysningsärenden finns hos cirka hälften av länets socialnämnder (motsvarande nämnder) samt att rutiner finns hos nära 80 % av nämnderna.

Kronofogdemyndigheten i Västra Götaland har på begäran av Länsstyrelsen översänt kopior av samtliga avhysningsprotokoll för tiden 2001-07-01 –2001-12-31. Av protokollen framgick inte om den avhysta personen hade barn eller umgängesbarn. Ett antal kommuner tillskrevs och översände dokumentation.

Vänersborg i juni 2002

Bengt Andersson
Chef för socialenheten

Innehåll

INLEDNING	3
BAKGRUND	3
SYFTE	3
LAGSTIFTNING	3
LÄNSSTYRELSENS METOD	3
NÄMNDERNAS RIKTLINJER	4
NÄMNDERNAS RUTINER	4
KRONOFOGDEMYNDIGHETENS AVHYSNINGSPROTOKOLL	5
NÄMNDERNAS HANDLÄGGNING AV AVHYSNINGSÄRENDEN	5
LÄNSSTYRELSENS KOMMENTARER	6

Inledning

Bakgrund

Barnperspektivet i socialtjänstens arbete har blivit förtydligt och omfattar inte bara traditionellt barnvårdsarbete utan även socialtjänstens arbete med ekonomiskt svaga hushåll och familjer med missbruksproblem. Genom lagändringarna 1 januari 1998 och 1 januari 2002 har barnperspektivet fått en allt starkare ställning.

Länsstyrelsen har genom regleringsbrev för år 1999, 2000 och 2001 fått i uppdrag att undersöka hur barnperspektivet får genomslag i kommunernas arbete med socialt utsatta personer och hur skyddet för barn stärks.

Syfte

Syftet med Länsstyrelsens granskning är att ta reda på om kommunerna i sitt arbete beaktar barnperspektivet vid avhysningar.

Lagstiftning

Socialtjänstlagen

1 kap 2 §

När åtgärder rör barn skall det särskilt beaktas vad hänsynen till barnets bästa kräver. Med barn avses varje människa under 18 år.

3 kap 5 § andra stycket

När en åtgärd rör ett barn skall barnets inställning så långt det är möjligt klarläggas. Hänsyn skall tas till barnets vilja med beaktande av dess ålder och mognad.

Socialtjänstförordningen

5 kap 4 §

När socialnämnden har fått en underrättelse enligt 16 kap 2 § utsökningsförordningen (1981:981) om tiden för en avhysning, skall nämnden samma dag sända en bekräftelse av mottagandet till kronofogdemyndigheten. I bekräftelsen skall det anges vem som är ansvarig handläggare vid socialnämnden.

En kopia av bekräftelsen skall sändas till den som avhysningen avser.

Länsstyrelsens metod

Länsstyrelsen har tagit del av alla avhysningsprotokoll från kronofogdemyndigheten i Västra Götaland tiden 2001-07-01 –2001-12-31.

Länsstyrelsen begärde att få ta del av socialnämndernas (motsvarande nämnders) riktlinjer i avhysningsärenden samt nämndernas rutiner vid avhysningar. Kronofogdemyndighetens avhysningsprotokoll anger inte om det finns barn i ärendet, varför Länsstyrelsen valde ut 21 protokoll där kvinnor avhysts och bad kommunerna redogöra för om det fanns barn eller umgängesbarn och om så var fallet översända dokumentationen i ärendet för år 2001.

Nämndernas riktlinjer

Länsstyrelsen begärde att få ta del av nämndernas riktlinjer. 69 nämnder har svarat. Bengtsfors socialnämnd, kommunalnämnderna Göta och Viskafors i Borås, stadsdelsnämnderna Biskopsgården och Linnéstaden i Göteborg, Munkedals omsorgsnämnd, Stenungsunds myndighetsnämnd, Tanums omsorgsnämnd och Tjörns socialnämnd har inte svarat.

Av de 69 nämnder som svarat har 29 angett att de har riktlinjer för avhysningsärenden

De flesta riktlinjerna är allmänt hållna och utgår från prop. 1996/97: 124 Ändring i socialtjänstlagen samt Socialstyrelsens Handbok om ekonomiskt bistånd.

Flera nämnder har tagit in barnperspektivet i de avsnitt som handlar om avhysningar och hyresskulder. Stadsdelsnämnden Centrum i Göteborg har i sina riktlinjer tagit in FN:s barnkonvention och skriver: ”Tillsammans med socialtjänstlagen utgör FN:s barnkonvention och föräldrabalken grunden för socialtjänstens stöd till barn och familjer.” Stadsdelsnämnden Tynnered i Göteborg anger i sina riktlinjer att det åligger socialtjänsten att till stadsdelsnämndens sociala utskott, enligt särskild rutin, anmäla beslut om avslag om ekonomiskt bistånd till hyresskuld avseende barnfamiljer. Ingen barnfamilj skall kunna avhysas från sin bostad utan att ärendet behandlats av sociala utskottet. Andra nämnder anger att om det finns lediga lägenheter i kommunen är det inte nödvändigtvis hyresskulden som skall betalas. Enligt dess nämnder skall samtidigt beaktas vilka konsekvenser en flyttning kan ge för barnen i familjen.

Nämndernas rutiner

Av de 69 nämnder som besvarade Länsstyrelsens förfrågan har 58 redogjort för de rutiner som socialtjänsten tillämpar vid avhysningar.

Samtliga nämnder anger att när meddelande om avhysning kommer från kronofogdemyndigheten, skickas ett informationsbrev till den berörde. I brevet ges information om möjligheten att ta kontakt med socialtjänsten och om möjligheten att söka bistånd. En del nämnder skriver i brevet att de reserverar tid för besök på socialkontoret och vilken handläggare som tar emot. Flera nämnder beskriver att de kontrollerar i befolkningsregistret för att se om det rör sig om en barnfamilj. Personer som har kontakt med socialtjänsten brukar handläggarna ta personlig kontakt med. Vid verkställigheten av en avhysning av en barnfamilj anger många nämnder att företrädare för socialtjänsten närvar. En del nämnder anger att de har tillgång till jourlägenhet om inget annat finns att tillgå efter avhysningen. Nämnden i Tida-

holm skriver att om familjen inte själv kunnat lösa bostadsfrågan innan avhysningen medverkar socialnämnden till en lösning av bostadsbehovet. Nämnden i Trollhättan skriver att barnfamiljer aldrig "sätts på bar backe".

Flera av stadsdelsnämnderna i Göteborg anger att de tillsatt särskilda boendesekreterare som samarbetar med respektive handläggare inom socialtjänsten både när det gäller besked från hyresvärdar om obetalda hyror och när det gäller avhysningsärenden. Alla barnfamiljer erbjuds kontakt med boendesekreterare och handläggare.

Stadsdelsnämnden Centrum i Göteborg har tagit fram en checklista för att sätta barnets bästa i främsta rummet i samband med beslutsfattande.

"Innebär beslutet att barns och ungdomars bästa sätts i främsta rummet?"

Innebär beslutet att barns och ungdomars sociala, ekonomiska och kulturella rättigheter beaktas?"

Innebär beslutet att barns och ungdomars rätt till en god hälsa och utveckling beaktas?"

Har barn och ungdomar fått möjlighet att uttrycka en mening?"

Har särskilda hänsyn tagits till fysiskt och psykiskt funktionshindrade barns och ungdomars behov?"

En nämnd anger att den inte bekräftar kronofogdemyndighetens meddelande om avhysning.

Kronofogdemyndighetens avhysningsprotokoll

Länsstyrelsen har tagit del av 179 avhysningsprotokoll från 2001-07-01 – 2001-12-31. Av protokollen framgår inte mer än i undantagsfall om hyresgästen har barn.

Kronofogdemyndigheten har till Länsstyrelsen framfört att en del nämnder inte underrättar myndigheten om vem som handlägger ärendet hos nämnden.

Nämndernas handläggning av avhysningsärenden

Då det inte framgick av kronofogdemyndighetens protokoll om det fanns barn i den avhystes familj, valdes 21 protokoll ut där kvinnor hade vräkts.

Länsstyrelsen begärde att få ta del av dokumentationen för år 2001 i ärenden där det fanns barn eller umgängesbarn. I fjorton ärenden av de 21 ärendena fanns det barn/umgängesbarn vid avhysningen.

Av de insända handlingarna framgår följande:

I tre ärenden finns ingen akt, i två av dessa ärenden har socialtjänsten skickat informationsbrev till den enskilde som inte hört av sig.

Dokumentation av kronofogdemyndighetens meddelande om avhysning finns i åtta akter I tre akter finns ingen dokumentation av kronofogdemyndighetens meddelande.

Socialtjänsten har varit närvarande vid avhysningen i tre ärenden (bland annat i ett av de tre ärenden som det inte finns någon dokumentation i). I övriga 11 ärenden har socialtjänsten inte närvarit.

Boende vid avhysningen

Socialtjänsten har i ett fall medverkat till ny bostad strax före avhysningen.

I två ärenden ordnade den enskilde själv ny bostad före avhysningen.

I två ärenden anges att den enskilde och barnen bor hos kamrater eller anhöriga, i det ena ärendet erbjuds den enskilde jourlägenhet några dagar efter avhysningen.

I ett ärende erbjuds campingstuga några nätter efter avhysningen, därefter bor den enskilde hos kamrater, efter 3½ månad ordnar socialtjänsten bostad.

En kvinna erbjuds drogfritt boende i annan kommun, men tackade nej (umgängesbarn).

En kvinna fick av hyresvärden lov att bo kvar i bostaden ytterligare en månad och flyttade sedan till f.d sambons bostad om 1 rum och kök med sina tre minderåriga barn.

I tre ärenden finns inga anteckningar om boende efter avhysningen (i ett ärende fanns hemmavarande barn, i det andra ärendet hade barnen omhändertagits för samhällsvård några månader före avhysningen och i det tredje ärendet lämnade kvinnan barnet till fadern i samband med avhysningen).

Länsstyrelsens kommentarer

Länsstyrelsen konstaterar att få av nämnderna har utfärdat riktlinjer avseende avhysningsärenden. Med tanke på de allvarliga konsekvenser en avhysning medför för den enskilde rekommenderar Länsstyrelsen att riktlinjer fastställs där bl a barnperspektivet lyfts fram.

De rutiner som nämnderna tillämpar vid avhysningsärenden varierar i hög grad. En del nämnder skickar enbart ett informationsbrev till vederbörande medan andra har ett mera aktivt förhållningssätt och tar personliga kontakter via telefon eller hembesök. I flera av stadsdelsnämnderna i Göteborg finns boendesekreterare anställda för kontakter med enskilda som resterar med hyra eller som riskerar avhysning. Länsstyrelsen anser att det i varje kommun bör finnas någon/några handläggare som har till uppgift att bevaka hyresrestanser respektive avhysningsärenden. I alla ärenden där det finns barn bör nämnderna överväga de frågor som stadsdelsnämnd Centrum i Göteborg formulerat.

Länsstyrelsen vill påpeka att vid underrättelse från kronofogdemyndigheten om avhysning skall nämnden sända en bekräftelse av mottagandet till kronofogdemyndigheten. Av bekräftelsen skall framgå vem som är handläggare hos nämnden.

I endast ett ärende har socialtjänsten medverkat till ny bostad före avhysningen. I två ärenden har den enskilde själv ordnat bostad före avhysningen. Socialtjänsten har i några ärenden ordnat tillfälliga boenden några dagar efter avhysningen. I tre ärenden finns inga anteckningar om boenden efter avhysningen. Länsstyrelsen finner det anmärkningsvärt att nämnderna trots vetskap om barnens situation inte medverkat till trygga boenden för barnen. Detta oavsett hur hyresskulden uppstått. Alla barn har rätt till en trygg uppväxt. Enligt Länsstyrelsens uppfattning kan inte boenden hos olika kamrater till föräldern anses vara skälig levnadsnivå för barn. Nämnderna måste skaffa sig en bättre beredskap för att möta avhysningssituationer där det finns barn.

**LÄNSSTYRELSEN
VÄSTRA GÖTALAND**

Socialenheten

Drottninggatan 2, 462 82 VÄNERSBORG
Telefon 0521-60 50 00, Fax.0521-60 55 06, ISSN 1403-168X